

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม (Research Methodology Participatory Policy) ซึ่งเป็นการวิจัยที่มีลักษณะเป็นสหวิทยาการ (Interdisciplinary Approach) คือ ศึกษาโดยใช้ศาสตร์หลายสาขาวิชา และวิธีการศึกษาหลายวิธี จึงแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

การศึกษาระยะนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการจัดทำยุทธศาสตร์โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย 3 ชั้น คือ

ชั้นที่ 1 การศึกษา/วิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัย เป็นการศึกษาเพื่อนำมาวิเคราะห์หาองค์ประกอบของยุทธศาสตร์ และภาวะผู้นำทางการศึกษา แล้วนำไปเสนอผู้ทรงคุณวุฒิให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ชั้นที่ 2 การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study) เป็นศึกษาสภาพการใช้ภาวะผู้นำทางการศึกษาในการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน

ชั้นที่ 3 การศึกษาพหุกรณี (Multi-cases Study)เป็นการศึกษาสถานศึกษาต้นแบบการบริหารจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 3 แห่ง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาวะผู้นำทางการศึกษาในการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน

ระยะที่ 2 การยกร่างยุทธศาสตร์

จากผลการศึกษาริบท(ระยะที่ 1)ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาจัดทำร่างยุทธศาสตร์ โดยการประชุมกลุ่มเฉพาะ(Focus Group Discussion) ของผู้มีหน้าที่จัดทำยุทธศาสตร์ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับโรงเรียน

ระยะที่ 3 การตรวจสอบคุณลักษณะที่ดีของยุทธศาสตร์

การตรวจสอบคุณลักษณะที่ดีของยุทธศาสตร์จากการร่างยุทธศาสตร์ในระยะที่

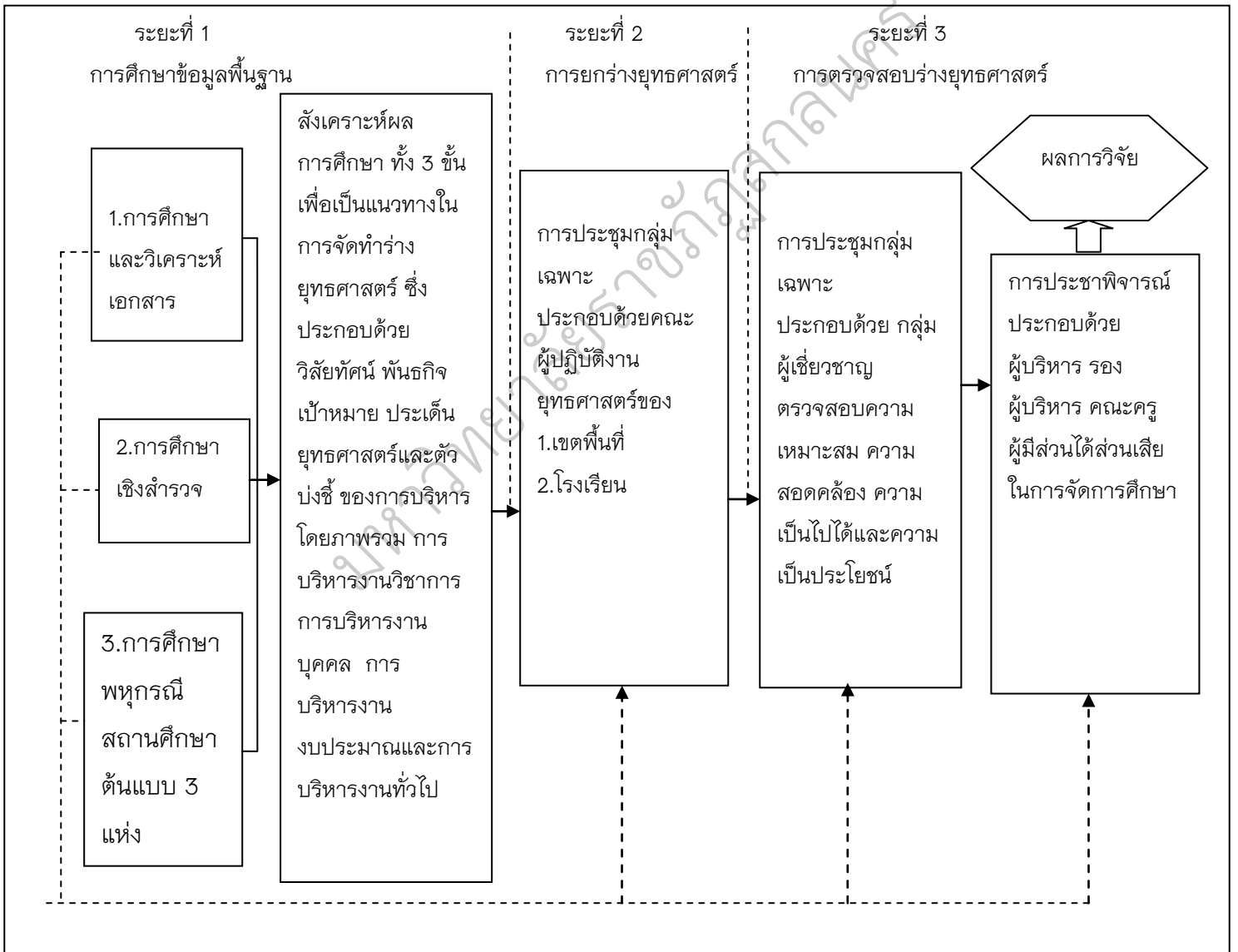
2 ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การประชุมกลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นที่ 2 การประชาพิจารณ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Public hearing of

stakeholders)

ขั้นตอนการวิจัยดังกล่าวข้างต้น แสดงดังภาพประกอบ ดังนี้

ภาพประกอบ 6 ขั้นตอนการวิจัย

โดยมีรายละเอียดแต่ละระยะการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร (Documentary study)

ผู้วิจัยได้ศึกษา เนื้อหาของยุทธศาสตร์ ภาวะผู้นำทางการศึกษา ตามองค์ประกอบผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้นำด้านวิชาการ ผู้นำด้านจริยธรรม ผู้นำด้านใฝ่บริการ กรอบการบริหารงานโรงเรียน และระเบียบวิธีวิจัยเชิงนโยบาย โดยการวิเคราะห์เอกสารแล้วนำมาสังเคราะห์เนื้อหา(Content analysis and synthesis) โดยยึดหลักความสอดคล้องของข้อมูลและได้นำองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางการศึกษาไปเสนอผู้ทรงคุณวุฒิให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อนำมาเป็นกรอบในการวิจัย

ขั้นที่ 2 การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey study)

ผู้วิจัยได้ศึกษาเชิงสำรวจเพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงาน และแนวทางการใช้ภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารโดยมีวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการสำรวจความเห็นนี้ ผู้วิจัยศึกษาจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 โดยจัดกลุ่มประชากร(หน่วย)จากโรงเรียนทั้งหมดจำนวน 56 โรงเรียน และกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง R.V. Krejcie และ D.W. Mogan (บุญชม ศรีสะอาด 2535) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 48 โรงเรียน โดยคิดสัดส่วนได้กลุ่มตัวอย่างตามขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน 4 แบบดังนี้

1. โรงเรียนขนาดเล็ก (มีนักเรียนตั้งแต่ 499 คนลงมา)	27 โรงเรียน
2. โรงเรียนขนาดกลาง (มีนักเรียนตั้งแต่ 500-1,499 คน)	14 โรงเรียน
3. โรงเรียนขนาดใหญ่ (มีนักเรียนตั้งแต่ 1,500-2,499 คน)	4 โรงเรียน
4. โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (มีนักเรียนตั้งแต่ 2,500 คนขึ้นไป)	3 โรงเรียน

ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามได้กำหนดจากกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียน ซึ่งได้แก่ผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษาในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย

1. ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ผู้แทนผู้ปกครองในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. ผู้แทนองค์กรชุมชนในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. ผู้แทนศิษย์เก่าในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
6. ผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
7. ผู้บริหารสถานศึกษา

การเลือกผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละโรงเรียนใช้วิธีการดังนี้

1. การเลือกแบบเจาะจง ใช้ในกรณีผู้แทนที่เป็นประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้บริหาร

2. การเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย ใช้ในกรณีผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสถานศึกษา

จากการสุ่มได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างซึ่งแสดงให้เห็นตามตารางดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ตาราง 22 แสดงกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ที่	โรงเรียน	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน							รวม
		ประธาน	คณะกรรมการ	ผู้แทนผู้ปกครอง	ผู้แทนครู	ผู้แทนองค์กรชุมชน	ผู้แทนศิษย์เก่า	ผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ	
1	โรงเรียนบึงกาฬ	1	1	1	1	1	2	1	8
2	โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร	1	1	1	1	1	2	1	8
3	โรงเรียนชุมพลโพธิ์พิสัย	1	1	1	1	1	2	1	8
4	โรงเรียนศรีวิไล	1	1	1	1	1	2	1	8
5	โรงเรียนปากคาดพิทยาคม	1	1	1	1	1	2	1	8
6	โรงเรียนพรเจริญวิทยา	1	1	1	1	1	2	1	8
7	โรงเรียนเซกา	1	1	1	1	1	2	1	8
8	โรงเรียนเซิมพิทยาคม	1	1	1	1	1	2	1	8
9	โรงเรียนปากสวายพิทยาคม	1	1	1	1	1	2	1	8
10	โรงเรียนบึงโขงหลงพิทยาคม	1	1	1	1	1	2	1	8
11	โรงเรียนนาหว้านพัฒนาศึกษา	1	1	1	1	1	2	1	8
12	โรงเรียนศรีชมภูวิทยา	1	1	1	1	1	2	1	8
13	โรงเรียนหนองหัวช้างวิทยา	1	1	1	1	1	2	1	8
14	โรงเรียนโพธิ์ทองวิทยานุสรณ์	1	1	1	1	1	2	1	8
15	โรงเรียนประชาบดีพิทยาคม	1	1	1	1	1	2	1	8
16	โรงเรียนน้ำสวายวิทยา	1	1	1	1	1	2	1	8
17	โรงเรียนโพธิ์ตากวิทยา	1	1	1	1	1	2	1	8
18	โรงเรียนวังหลวงพิทยาสรรค์	1	1	1	1	1	2	1	8
19	โรงเรียนหนองคายวิทยาคาร	1	1	1	1	1	2	1	8
20	โรงเรียนสังคัมวิทยา	1	1	1	1	1	2	1	8
21	โรงเรียนนาสวรรค์พิทยาคม	1	1	1	1	1	2	1	8

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ที่	โรงเรียน	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน							รวม
		ประธาน	คณะกรรมการ	ผู้แทนผู้ปกครอง	ผู้แทนครู	ผู้แทนองค์กรชุมชน	ผู้แทนศิษย์เก่า	ผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ	
44	โรงเรียนค่ายบกหวานวิทยาคม	1	1	1	1	1	1	1	7
45	โรงเรียนประชาณิมิตพิทยานุกูล	1	1	1	1	1	1	1	7
46	โรงเรียนโพนทองประชาสรรค์	1	1	1	1	1	2	1	8
47	โรงเรียนกุดบงพิทยาคาร	1	1	1	1	1	2	1	8
48	โรงเรียนพระบาทนาสิงห์พิทยาคม	1	1	1	1	1	2	1	8
	รวม	48	48	48	48	48	87	48	375

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม(questionnaire)ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 ทั้งในส่วนที่เป็นหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและกรอบการบริหารการศึกษา ซึ่งหลังจากที่ได้จัดทำเครื่องมือแล้วได้นำไปพัฒนาคุณภาพ ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา(content validity) และตรวจสอบความเที่ยง (reliability) ของเครื่องมือ ตามลำดับดังนี้

2.2.1 โครงสร้างของแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวม

ข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การบริหารโดยใช้ภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา

เขต 21ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ ตัวบ่งชี้ โดยภาพรวมด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(rating scale) 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนวทางในการพัฒนาการบริหารการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

2.2.2 การพัฒนาคุณภาพแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะดำเนินการจัดทำร่างนำเสนอบริการที่ปรึกษาแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขหลังจากนั้นได้นำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน (รายละเอียดดังในภาคผนวก) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) แล้วนำผลการตรวจสอบมาวิเคราะห์ความสอดคล้อง โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of consistency: IOC) ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC=0.50 ขึ้นไป ที่แสดงว่า ข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือเนื้อหาที่ต้องการ (พรรณี ลีกิจวัฒน์, 2549) โดยผู้วิจัยกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามความหมาย ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสามารถใช้วัดตัวแปรที่ศึกษาได้
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสามารถใช้วัดตัวแปรที่ศึกษาได้หรือไม่
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สามารถใช้วัดตัวแปรที่ศึกษาได้

นำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหาที่ต้องการวัด โดยการแทนค่าในสูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมแทนคะแนนรายข้อตามดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญ

N แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ข้อคำถามที่มีค่า IOC = 0.50 ขึ้นไป ผู้วิจัยจึงจะเลือกข้อความนั้นๆไว้เพื่อผู้วิจัยจะได้ปรับปรุงภาษาและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญให้เหมาะสมและสื่อความหมายตรงกับสิ่งที่ต้องการศึกษามากขึ้น

2.2.3 การตรวจสอบความเที่ยง (reliability) ผลจากการตรวจสอบความ

ตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ได้นำมาปรับปรุงจัดทำเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์แล้ว
นำไปทดลองเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งมิใช่กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย
ประกอบด้วยผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 40 คน
จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's
alpha coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.984 และ
จำแนกรายองค์ประกอบดังแสดงไว้ในตาราง

ตาราง 23 ค่าความเที่ยง (reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับและรายองค์ประกอบ

องค์ประกอบ	ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา
1. การบริหารโดยภาพรวม	.894
2. การบริหารงานวิชาการ	.922
3. การบริหารงานบุคคล	.944
4. การบริหารงานงบประมาณ	.952
5. การบริหารงานทั่วไป	.952
รวมทั้งฉบับ	.984

2.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างพร้อมหนังสือขออนุญาต
เก็บข้อมูลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ขออนุญาตโรงเรียนตาม
กลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูลด้วยการไปส่งด้วยตนเอง และระบุเวลาในการตอบ
แบบสอบถามส่งกลับทางไปรษณีย์โดยผู้วิจัยได้จัดซองจดหมายติดแสตมป์ไว้ให้แล้ว เมื่อ
ครบกำหนดแล้วในส่วนที่ไม่ได้รับแบบสอบถามกลับคืนได้ประสานติดต่อจนได้รับ
แบบสอบถามคืน เมื่อตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ขอข้อมูลแล้วพบว่ามีจำนวน
359 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 95.73

2.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐานใช้เกณฑ์การแปลความดังนี้

- 4.51 – 5.00 แปลความว่า มีสภาพการปฏิบัติการในระดับมากที่สุด
- 3.51 – 4.50 แปลความว่า มีสภาพการปฏิบัติการในระดับมาก

2.51 – 3.50 แปลความว่า มีสภาพการปฏิบัติการในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 แปลความว่า มีสภาพการปฏิบัติการในระดับน้อย

1.00 – 1.51 แปลความว่า มีสภาพการปฏิบัติการในระดับน้อยที่สุด

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากคำถามปลายเปิดโดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วสรุปผลเป็นความเรียง

3. การศึกษาพหุกรณี (Multi-cases study)

การศึกษาพหุกรณี มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 การกำหนดสถานศึกษาเป้าหมาย

ผู้วิจัยได้กำหนดสถานศึกษาที่ใช้เป็นพหุกรณี จำนวน 3 แห่ง ซึ่งเป็นต้นแบบการบริหารจัดการการศึกษาโดยใช้เกณฑ์การพิจารณาดังนี้ คือ เป็นโรงเรียนที่ได้รับเลือกเป็นโรงเรียนต้นแบบพัฒนาอย่างเข้มของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน

3.2 การสร้างแนวคำถาม

ผู้วิจัยสร้างแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) และการสร้างแบบฟอร์มวิเคราะห์เอกสาร (document analysis) ตามกรอบแนวคิดการวิจัยเชิงนโยบายเป็นแนวทางในการกำหนดคำถามเพื่อให้ครอบคลุมแนวทางการจัดทำร่างข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ ในองค์ประกอบโดยด้านการบริหารโดยภาพรวม ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป แบบสัมภาษณ์ที่จัดทำขึ้นได้รับข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำแนวคำถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับผู้บริหารและข้าราชการครู ในจังหวัดหนองคาย/บึงกาฬ จำนวน 10 คนเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อความคำถามได้ตรงประเด็นหรือไม่ สามารถสื่อความหมายให้กับผู้ให้ข้อมูลหลักได้เข้าใจตรงกันหรือไม่ ความต่อเนื่องของประเด็นคำถามและคำตอบเป็นอย่างไร และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยหรือไม่ จากนั้นนำมาปรับปรุงข้อบกพร่องและปรับแนวคำถามให้สมบูรณ์และเหมาะสมก่อนนำไปใช้

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบลงภาคสนาม สามารถยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลงได้ในระหว่างที่สัมภาษณ์ และมีการบันทึกเสียงในการตอบคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วน มีรายละเอียดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ ผู้วิจัยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล 3 วิธี คือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) การสังเกตและจดบันทึก (observation and field-note) และการวิเคราะห์เอกสาร (Document analysis) โดยผู้วิจัยจะขอรับเอกสารการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการวิจัยของหน่วยงาน และในการสัมภาษณ์จะมีแนวคำถามซึ่งเป็นหัวข้อการสนทนากว้างๆ เป็นคำถามแบบปลายเปิดเพื่อใช้เป็นแนวทางการพูดคุยกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ส่วนการสังเกตและจดบันทึกผู้วิจัยจะศึกษาสังเกตสภาพบริบทของสถานศึกษาทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของโรงเรียน ทรัพยากร บุคลากร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ส่วนการวิเคราะห์เอกสารผู้วิจัยจะวิเคราะห์เอกสารแผนยุทธศาสตร์ รายงานประจำปี แผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อตรวจสอบยืนยันสภาพการบริหารจัดการ และนำมาเป็นข้อมูลในการจัดทำยุทธศาสตร์

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาพหุกรณีครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เป็นหลัก กล่าวคือ การวิเคราะห์เอกสารจะเป็นการอ่านจับใจความและบันทึกลงในแบบบันทึกข้อมูลโดยเนื้อหาส่วนนี้จะเกี่ยวกับบริบทของสถานศึกษาและยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา และการวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์จะเป็นการอ่านจากบันทึกภาคสนามและการถอดเครื่องบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ สำหรับข้อมูลบางส่วนเป็นการยกข้อความที่เป็นตอนสำคัญที่ผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวถึงเพื่อเป็นการสนับสนุนสาระสำคัญของวิเคราะห์ ทั้งนี้ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์การบริหารสถานศึกษาในองค์ประกอบต่างๆ

ระยะที่ 2 การยกร่างยุทธศาสตร์

การจัดยกร่างยุทธศาสตร์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานใน ระยะที่ 1 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์จัดทำยกร่างยุทธศาสตร์ โดยการประชุมกลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้จัดทำยุทธศาสตร์ระดับ

เขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนโดยสุ่มแยกตามขนาดของโรงเรียน ในการยกยุทธศาสตร์ ได้ยึดความสอดคล้องกับองค์ประกอบที่เป็นวัตถุประสงค์ของ ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ องค์ประกอบที่เป็นวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์คือเป้าหมาย และ องค์ประกอบที่เป็นแนวทางของ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ประเด็นยุทธศาสตร์ และตัวบ่งชี้ ผลการวิจัยจะนำเสนอในแต่ละประเด็นตามกรอบของงานบริหารการศึกษา คือการบริหาร โดยภาพรวม การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป กระบวนการประชุมกลุ่มเฉพาะผู้วิจัยได้นำเสนอโดยใช้ power point พร้อมทั้งเอกสารประกอบการประชุมเกี่ยวกับความเป็นมาของการวิจัย ขั้นตอน กระบวนการวิจัยและผลการวิจัยจากการศึกษาข้อมูลทั้ง 3 แหล่ง คือ การศึกษาเอกสาร การวิจัยเชิงสำรวจ และการศึกษาพหุกรณีจากสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็นและพิจารณาขยายยุทธศาสตร์

ระยะที่ 3 การตรวจสอบคุณลักษณะที่ดีของยุทธศาสตร์

การวิจัยในระยะที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ยุทธศาสตร์ที่ยกร่างไว้ในระยะที่ 2 ให้เป็นยุทธศาสตร์ที่สมบูรณ์โดยใช้เกณฑ์การตรวจสอบ 4 ประเด็นคือ ความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัย ออกเป็น 2 ขั้นมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 การประชุมกลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

การประชุมกลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)เป็นการประชุม ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโดยใช้ภาวะผู้นำทางการศึกษา จำนวน 12 คน เพื่อ ตรวจสอบร่างยุทธศาสตร์ใช้เกณฑ์ใน 4 ประเด็นคือ ความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยดำเนินการดังนี้

1.1.1 กำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

1.1.1.1 เป็นผู้บริหารการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ที่มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการพิเศษ มีวุฒิระดับปริญญาเอกหรือเคยมี ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน

1.1.1.2 เป็นผู้บริหารสถานศึกษาในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาหรือเคยมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 9 รายโดยแบ่งตามขนาดของโรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนขนาดใหญ่ พิเศษ 3 คน ขนาดใหญ่ 3 คน ขนาดกลางและเล็ก 3 คน

1.1.2 ผู้วิจัยได้จัดทำแบบประเมินเพื่อตรวจสอบยุทธศาสตร์ ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ และข้อเสนอแนะประกอบการประชุมกลุ่มเฉพาะ โดยประเมินใช้หลักการตรวจสอบ 4 ประเด็นคือ ความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์โดยมีโครงสร้างของแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบประเมินแต่ละด้านคือ การบริหารโดยภาพรวม การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป โดยในแต่ละด้านประกอบด้วยเนื้อหา 2 ส่วนคือในส่วนที่เป็นจุดประสงค์ของข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ คือวิสัยทัศน์ พันธกิจ และด้านแนวทางของข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ คือ เป้าหมาย ประเด็นยุทธศาสตร์ และตัวบ่งชี้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 3 ระดับ คือมาก ปานกลาง และน้อย

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ในกรณีวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใช้เกณฑ์การแปลความดังนี้

2.01 – 3.00 แปลความว่า มีความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ เห็นด้วยในระดับมาก

1.01 – 2.00 แปลความว่า มีความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ในระดับปานกลาง

0.00 – 1.00 แปลความว่า มีความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ในระดับน้อย

โดยในการไปศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เพื่อขออนุเคราะห์กับผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้น และนัดหมายเพื่อทำการประชุมกลุ่มเฉพาะโดยมีผลสรุปการวิจัยจาก 3 แหล่ง และยกร่างยุทธศาสตร์เพื่อจัดการบริหารที่จัดทำขึ้นในระยะที่ 1 ส่งเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้เชี่ยวชาญใช้

ประกอบการพิจารณาก่อนเป็นการล่วงหน้าประมาณ 1 สัปดาห์ และในช่วงเวลาของการสนทนาได้ขออนุญาตบันทึกเสียง ประกอบการจดบันทึกในประเด็นที่สำคัญ และจัดพิมพ์

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบคุณลักษณะที่ดีของยุทธศาสตร์จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการประชาพิจารณ์กลุ่มผู้ได้เสีย(public hearing of stakeholders)

ในการตรวจสอบความสมบูรณ์ของยุทธศาสตร์จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้ 1)นำผลจากการศึกษาในระยะที่ 3 ขั้นตอนที่ 1 โดยการประชาพิจารณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย(public hearing of stakeholders)เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ซึ่งประกอบด้วย คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และผู้สนใจอื่นๆ โดยมีโครงสร้างของแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบสอบถามการยืนยันยุทธศาสตร์ในแต่ละประเด็น ของแต่ละด้านของการบริหารคือ การบริหารโดยภาพรวม การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ในแต่ละด้านประกอบด้วยเนื้อหา 2 ส่วนคือใน ส่วนที่เป็นจุดประสงค์ของข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ คือวิสัยทัศน์ พันธกิจ และด้านแนวทางของยุทธศาสตร์ คือ เป้าหมาย ประเด็นยุทธศาสตร์ และตัวบ่งชี้ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบความถี่มีค่าเป็นร้อยละโดยใช้หลักเกณฑ์ความถี่ตั้งแต่ร้อยละ 50 เป็นต้นไป

โดยในการประชาพิจารณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียครั้งนี้ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เพื่อขออนุญาตและประชาสัมพันธ์ไปยังโรงเรียนในสังกัด และนัดหมายเพื่อทำการประชาพิจารณ์ โดยมีผลสรุปการวิจัยจาก 3 แหล่ง และยุทธศาสตร์ที่ผ่านการตรวจสอบในขั้นที่ 1 เป็นเครื่องมือในการจัดประชาพิจารณ์ได้ขออนุญาตบันทึกเสียง ประกอบการจดบันทึกในประเด็นที่สำคัญ และจัดพิมพ์ข้อมูล